

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA, CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAIA MARE
1.2 Facultatea	LITERE
1.3 Departamentul	ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
1.4 Domeniul de studii	FILOSOFIE
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii / Calificarea	FILOSOFIE
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	FIL 32.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	FILOSOFIA ISTORIEI				
2.2 Titularul de curs	Lect. Dr. Dan-Viorel SISERMAN (dan.siserman@yahoo.de)				
2.3 Titularul activităților de seminar / laborator / proiect	Lect. Dr. Dan-Viorel SISERMAN (dan.siserman@yahoo.de)				
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	E
2.7 Regimul disciplinei	Categorica formativă				DS
	Opționalitate				DI

3. Timpul total estimate

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care:	3.2 Curs	2	3.3 Seminar	1	3.3 Laborator	-	3.3 Proiect	-
3.4 Număr de ore pe semestru	42	din care:	3.5 Curs	28	3.6 Seminar	14	3.6 Laborator	-	3.6 Proiect	-
3.7 Distribuția fondului de timp (ore pe semestru) pentru:										
(a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe										19
(b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platforme electronice de specialitate și pe teren										22
(c) Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri										12
(d) Tutoriat										2
(e) Examinări										3
(f) Alte activități:										0
3.8 Total ore studiu individual (suma (3.7(a))...3.7(f)))						58				
3.9 Total ore pe semestru (3.4+3.8)						100				
3.10 Numărul de credite						4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu sunt
4.2 de competențe	• Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Calculator și videoproiector
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	• Calculator și videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	Capacitatea de identificare, explicare și utilizare adecvată a conceptelor fundamentale ale filosofiei istoriei (sensul istoriei, progres, declin, providență, dialectică, istoricitate). Analiza critică a marilor modele interpretative ale istoriei (antice, medievale, moderne, postmoderne) și integrarea lor în evaluarea fenomenelor istorice. Competența de interpretare și analiză a textelor filosofice relevante pentru filosofia istoriei, prin aplicarea metodelor specifice domeniului (analiză conceptuală, reconstrucție argumentativă, contextualizare istorică). Capacitatea de formulare, structurare și argumentare a unor poziții proprii privind sensul, direcția și structura istoriei, în acord cu standardele academice ale domeniului. Aptitudinea de proiectare și prezentare a unor analize, studii sau eseuri filosofice asupra istoriei, utilizând instrumentele conceptuale și metodologice ale disciplinei. Dezvoltarea competenței de evaluare critică a teoriilor istorice și a implicațiilor lor culturale, politice, religioase și sociale.
Competențe transversale	Dezvoltarea abilității de comunicare academică, orală și scrisă, prin prezentarea coerentă și riguroasă a unor interpretări filosofice asupra istoriei. Aptitudinea de lucru autonom și colaborativ în cadrul activităților de seminar, proiectelor și dezbaterilor. Capacitatea de gestionare responsabilă a informației, prin utilizarea corectă a surselor, respectarea normelor etice și evitarea plagiatului. Dezvoltarea unei atitudini reflexive și critice față de propriile interpretări, prin auto-evaluare și ajustare argumentativă. Capacitatea de adaptare la contexte complexe, prin aplicarea metodelor filosofice la situații istorice, culturale și sociale contemporane.

7. Rezultatele așteptate ale învățării

Cunoștințe	descrie și compară principalele modele filosofice ale istoriei (ciclice, liniare, providențiale, dialectice, evoluționiste, escatologice); identifică și explică conceptele fundamentale ale filosofiei istoriei: timp istoric, sens al istoriei, progres, declin, providență, libertate, dialectică, istoricitate; explică contribuțiile marilor autori ai domeniului (Augustin, Vico, Kant, Hegel, Marx, Nietzsche, Spengler, Toynbee, Heidegger, Jaspers, Gadamer etc.); descrie relațiile dintre filosofie, teologie, cultură și istorie, precum și implicațiile lor asupra interpretării fenomenelor istorice; explică modul în care diferite tradiții filosofice au înțeles direcția, finalitatea și structura istoriei.
------------	---

Abilități	analizează critic texte filosofice din domeniul filosofiei istoriei, identificând structura argumentativă și presupuzițiile teoretice; compară și evaluează diferite modele interpretative ale istoriei, evidențiind punctele tari și limitele fiecăruia; aplică concepte și metode ale filosofiei istoriei în interpretarea unor fenomene istorice, culturale sau sociale; formulează argumente coerente și bine structurate privind sensul istoriei și rolul actorilor istorici; elaborează și prezintă analize, eseuri sau studii filosofice asupra istoriei, utilizând un limbaj academic adecvat; utilizează instrumente de cercetare (bibliografie, texte, surse istorice) în mod responsabil și riguros.
Responsabilitate și autonomie	lucrează autonom în analiza textelor și în elaborarea interpretărilor filosofice asupra istoriei; își asumă responsabilitatea pentru formularea unor poziții argumentate, în acord cu normele etice și academice; manifestă capacitatea de revizuire critică a propriilor interpretări în lumina argumentelor și dovezilor suplimentare; aplică autonom metodele filosofiei istoriei în evaluarea fenomenelor istorice și culturale; demonstrează responsabilitate în utilizarea surselor, respectarea normelor deontologice și evitarea plagiatului; adoaptă o atitudine reflexivă, deschisă și nuanțată față de diversitatea perspectivelor asupra istoriei și culturii.

8. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

8.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul are ca obiectiv general dobândirea de cunoștințe despre gândirea filosofică asupra sensului și legilor istoriei și formarea capacității de cercetare autonomă în domeniul filosofiei istoriei.
8.2 Obiectivele specifice	Cursul își propune atingerea următoarelor obiective specifice: - Cunoașterea principalilor gânditori - Cunoașterea evoluției gândirii asupra sensului istoriei - Familiarizarea cu principalele texte care abordează acest subiect. - Pregătirea de prezentări științifice pe tematica cursului - Formarea capacității de analiză și sinteză a problemelor de filosofie a istoriei.

9. Conținuturi

9.1 Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Introducere în filosofia istoriei; definirea conceptelor, problematizări, istoria disciplinei, critica filosofiei istoriei.	2	• prelegere	

2. Teorii antice asupra istoriei: doctrine și mituri antice asupra istoriei, reprezentări religioase asupra istoriei; mitul eternei reîntoarceri la Mircea Eliade.	2	• expuneri teoretice și problematizări; • analize prin dialog cu studentii;
3. Concepția creștină a timpului și istoriei: Sfântul Augustin și Sfinții Părinți despre sensul istoriei.	2	
4. Concepții medievale asupra istoriei: Beda Venerabilul, Otto din Freising, Gioacchino din Fiore, Bonaventura, Toma din Aquino, Dante.	2	
5. Progres versus Providență în Epoca Luminilor: Giambattista Vico, Jacques Bossuet, Nicolas Condorcet, Voltaire.	2	
6. Istoria universală în intenție cosmopolită: filosofia istoriei la Immanuel Kant.	2	
7. Rațiunea în istorie: istoria ca progres al libertății la G. W. F. Hegel	2	
8. Materialismul istoric: dialectica istoriei în filosofia lui Karl Marx și pozitivismul lui Auguste Comte. Critica lui Karl Popper.	2	
9. Teoria evoluției la Darwin și consecințele ei pentru filosofia istoriei; F. Nietzsche despre utilitatea și dezavantajele istoriei pentru viață.	2	
10. Progres și declin în istorie în concepțiile lui Arnold Toynbee și Oswald Spengler; Ființa istorică și sensul culturii în filosofia lui Lucian Blaga.	2	
11. Istoria și fenomenologia: istoria ființei la Martin Heidegger și mișcarea existenței umane la Jan Patocka.	2	
12. Unitatea transcendențială a istoriei lumii în filosofia lui Karl Jaspers și istoricitatea înțelegerii la Hans-Georg Gadamer.	2	
13. Istorie, mântuire și secularizare: fundamentele teologice ale filosofiei istoriei în critica lui Karl Löwith, Jacob Taubes și Eric Voegelin.	2	
14. Progres și catastrofă: dialectica Luminilor în concepția Școlii de la Frankfurt și despre conceptul de istorie la Walter Benjamin	2	
Total ore:	28	

Bibliografie:

1. ARON, Raymond, *Introducere în filosofia istoriei*, trad. Horia Gănescu, ed. Humanitas, București, 1997.
2. BERDIAEV, Nikolai, *Sensul istoriei*, trad. Radu Parpauta, ed. Polirom, Iași, 2013.
3. BLAGA, Lucian, *Ființa istorică* (în *Trilogia cosmologică*), ed. Humanitas, București, 2015.
4. BRAGUE, Remi, *Europa, calea romană*, trad. Gabriel Chindea, ed. Idea, Cluj, 2002.
5. BRAGUE, Remi, *Lecuiind adevăruri luate razna*, trad. Dan Siserman și Dan Radu, ed. Ratio&Revelatio, Oradea, 2022.
6. BRAGUE, Remi, *Modern cu moderație. Timpurile moderne sau inventarea unei înșelăciuni*, trad. Cornelia Dumitru, ed. Spandugino, București, 2022.
7. DJUVARA, Neagu, *Există istorie adevărată?*, ed. Humanitas, București, 2012.
8. EDELSTEIN, Dan, *Iluminismul. O genealogie*, trad. Bertha Savu, ed. Tact, Cluj, 2020.
9. ELIADE, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri*, trad. Cezar Ivănescu, Univers Enciclopedic, București, 2011.
10. ELIADE, Mircea, *Sacru și profanul*, trad. Brândușa Prelipceanu, ed. Humanitas, 2023)
11. FLORIAN, Mircea, *Introducere în filosofia istoriei*, ed. Garamond, București, 2003).
12. GOFF, Jacques Le, *Evul mediu și nașterea Europei*, trad. Giuliano Sfichi și Marius Roman, ed. Polirom, Iași, 2005.
13. GUENEE, Bernard, *Istorie si cultură istorică în Occidentul medieval*, trad. Ovidiu Pecican, Polirom, Iași, 2018.
14. HEGEL, G.W.F., *Prelegeri de filozofie a istoriei*, trad. Petru Drăghici și Radu Stoichiță, ed. Humanitas, București, 1997 sau Paralela 45, Pitești, 2006.
15. JAEGER, Werner, *Umanism și Teologie. Paideia Christi*, trad. Dan Siserman, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2020.

16. LOWITH, Karl, *Istorie și mântuire. Implicațiile teologice ale filosofiei istoriei*, trad. Alex Moldovan și George State, Tact, Cluj, 2010.
17. MARITAIN, Jacques, *Pentru o filosofie a istoriei*, trad. Claudiu Vereș, Ratio&Revelatio, Oradea, 2020.
18. MARQUARD, Odo, *Dificultăți cu filosofia istoriei*, trad. Maria-Magdalena Anghelescu, ed. Tact, Cluj, 2014.
19. KANT, Immanuel, *Mici scrieri despre morală, religie și politică*, trad. Hans-Klaus Keul, Mircea Flonta, Grigore Vida, ed. Humanitas, București, 2024.
20. POPPER, Karl, *Mizeria istoricismului*, trad. Dan Suci, ed. All, București, 1998.
21. RATZINGER, Joseph, *Despre creație și cădere*, trad. Dan Siserman, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2020.
22. RATZINGER, *Teologia istoriei la Bonaventura*, trad. Dan Siserman, ed. Sapientia, Iași, 2019.
23. SISERMAN, Dan, *Teologia istoriei la Gioacchino din Fiore*, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2023.
24. TAUBES, Jacob, *Escatologia occidentală*, trad. Maria-Magdalena Anghelescu, ed. Tact, Cluj, 2008.

9.2 Seminar / laborator / proiect	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Prezentarea bibliografiei și a tematicii pentru seminar.	1	• Prezentare de referate • Analiză de text prin dialog individual și colectiv cu studenții;	
2. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul lucrărilor lui Mircea Eliade, <i>Mitul eternei reînnoarceri</i> și <i>Sacru și profanul</i> .	1		
3. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul lucrării lui Augustin, <i>De Civitate Dei</i> .	1		
4. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul unor pasaje din lucrările lui Gioacchino din Fiore, <i>Bonaventura</i> și <i>Toma din Aquino</i> .	1		
5. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul unor pasaje din lucrările lui Giambattista Vico, <i>Știința nouă</i> , Nicolas Condorcet, <i>Schiță pentru un tablou istoric al progreselor minții omenesti</i> și Voltaire, <i>Candid</i> .	1		
6. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul lucrărilor lui Kant, <i>Spre pacea eternă, Idee pentru o istorie universală în intenție cosmopolită</i> , <i>Începutul prezumtiv al istoriei omenirii</i> și <i>Sfârșitul tuturor lucrurilor</i>	1		
7. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul lucrării lui G.W.F. Hegel, <i>Prelegeri de filosofie a istoriei</i>	1		
8. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul unor pasaje din lucrările lui Karl Marx și Friedrich Engels, <i>Manifestul partidului comunist</i> și <i>Teze despre Feuerbach</i>	1		
9. Discuții pe fragmente de text, prezentarea și comentariul unor pasaje din Nietzsche, <i>Despre foloasele și daunele istoriei pentru viață</i> .	1		
10. Discuții pe fragmente de text și prezentarea lucrărilor lui Spengler, <i>Declinul Occidentului</i> , Toynbee, <i>Studiu asupra istoriei</i> și Blaga, <i>Ființa istorică</i> .	1		
11. Discuții pe fragmente de text și prezentarea lucrării lui Jan Patocka, <i>Eseuri eretice de filosofie a istoriei</i> .	1		
12. Prezentare și discuții pe fragmente de text din Karl Jaspers, <i>Originea și sensul istoriei</i> și Gadamer, <i>Problema istoriei în filosofia germană mai recentă</i> .	1		
13. Prezentare și discuții pe fragmente de text din Jacob Taubes, <i>Dialectică și analogie</i> și Eric Voegelin, <i>Religiile</i>	1		

politice.			
14. Prezentare și discuții pe fragmente de text din Walter Benjamin, <i>Despre conceptul de istorie</i> .	1		
Total ore:	14		
Bibliografie: 1. AUGUSTIN, Aureliu, <i>Despre cetatea lui Dumnezeu</i>, trad. Paul Găleşanu, Editura Științifică, București, 1998. 2. BENJAMIN, Walter, „Despre conceptul de istorie”, în <i>Iluminări</i>, trad. Catrinel Pleșu, ed. Trei, București, 2024). 3. BLAGA, Lucian, „Ființa istorică”, în <i>Trilogia cosmologică</i>, ed. Humanitas, București, 2015. 4. CONDORCET, Nicolas, <i>Schiță pentru un tablou istoric al progreselor minții omenеști</i>, ed. Herald, București, 2021. 5. ELIADE, Mircea, <i>Mitul eternei reîntoarceri</i>, trad. Cezar Ivănescu, Univers Enciclopedic, București, 2011. 6. ELIADE, Mircea, <i>Sacral și profanul</i>, trad. Brândușa Prelipceanu, Humanitas, București, 2023. 7. GADAMER, Hans-Georg, „Problema istoriei în filosofia germană mai recentă”, în <i>Adevăr și metodă</i>, trad. Gabriel Cercel, Teora, București, 2001. 8. Hegel, G.W.F., <i>Prelegeri de filozofie a istoriei</i>, trad. Petru Drăghici și Radu Stoichiță, ed. Humanitas, București, 1997 sau ed. Paralela 45, Pitești, 2006. 9. JASPERS, Karl, „Originea și sensul istoriei”, în <i>Texte filosofice</i>, trad. George Purdea, Editura Politică, București, 1986. 10. KANT, Immanuel, <i>Mici scrieri despre morală, religie și politică</i>, trad. Hans-Klaus Keul, Mircea Flonta, Grigore Vida, ed. Humanitas, București, 2024. 11. LOWITH, Karl, <i>Istorie și mântuire. Implicațiile teologice ale filosofiei istoriei</i>, trad. Alex Moldovan și George State, ed. Tact, Cluj, 2010. 12. MARX, Karl și ENGELS, Friedrich, <i>Scrieri alese</i>, vol. 1-2, trad. Gabriel Chindea, ed. Idea, Cluj, 2022. 13. NIETZSCHE, „Despre foloasele și daunele istoriei pentru viață”, în <i>Opere complete</i>, vol. 2, trad. Simion Dănilă, Hestia, Timișoara, 1998. 14. PATOCKA, Jan, <i>Eseuri eretice de filosofia istoriei</i>, trad. Anca Irina Ionescu, Herald, București, 2016. 15. SPENGLER, Oswald, <i>Declinul Occidentului</i>, trad. Ioan Lascu, ed. Beladi, Craiova, 1996. 16. TAUBES, Jacob, „Dialectică și analogie”, în <i>Teologia după revoluția copernicană</i>, trad. Andrei State și George State, ed. Tact, Cluj, 2009. 17. TOMA din Aquino, <i>Summa Theologica</i>, vol. 2, trad. coord. Alexander Baumgarten, ed. Polirom, Iași, 2021. 18. TOYNBEE, Arnold, <i>Studiu asupra istoriei</i>, trad. Dan Lăzărescu, ed. Humanitas, București, 1997. 19. VICO, Giambattista, <i>Știința nouă</i>, trad. Nina Facon, ed. Univers, București, 1973). 20. VOGELIN, Eric, <i>Religiile politice</i>, trad. Bogdan Ivașcu, ed. Humanitas, București, 2010. 21. VOLTAIRE, <i>Candid sau optimistul</i>, trad. Al. Philippide, ed. Hyperion, București, 1993.			

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Studenții vor deprinde metodologia de bază a studiului filosofiei istoriei, vor învăța să folosească corect conceptele și să argumenteze tezele critice astfel încât să fie capabili să aplice metode filosofice de analiză asupra unor teorii asupra istoriei.
- Disciplina a fost elaborată în concordanță cu lucrările din domeniu, publicate în țară și străinătate;
- Unele teme din cadrul cursului cuprind aspecte relevante, ce fac obiectul preocupărilor instituțiilor de profil sau al unor conferințe științifice internaționale, inclusiv dezbateri în cadrul revistelor de circulație internațională.

11. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	• Însușirea cunoștințelor predate la curs; capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea • Capacitatea de analiză și sinteză; • Gradul de cooperare student-cadru didactic; • Frecvența și gradul de participare efectivă.	Răspunsurile la examen	60%

11.5 Seminar/Laborator /Proiect	• Abilitatea tehnică, capacitatea de însușire a informațiilor și a noilor tehnici; • Timpul investit lucrărilor; • Profesionalismul referatelor susținute; • Gradul de cooperare student-cadru didactic; • Spiritul de inițiativă al studentului; • Frecvența și gradul de participare efectivă.	Evaluarea se face pe parcursul semestrului	30%
11.6 Standard minim de performanță • Curs: cel puțin nota 5 la examenul scris. • Participarea activă la cursuri și la seminarii (prezentare de text, intervenții) și cunoașterea conceptelor de baza ale disciplinei. • Parcurgerea bibliografiei minime obligatorii			

Data completării:	Titulari	Titlu Prenume NUME	Semnătura
10.07.2026	Curs	Lect. dr. Dan-Viorel SISERMAN	
	Seminar	Lect. dr. Dan-Viorel SISERMAN	

Data avizării în Consiliul Departamentului SSUTA 22.07.2026	Director Departament SSUTA, Conf.dr.ing. Adrian Vasile CHIRA
Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere 24.07.2026	Decan, Conf.dr. Anamaria FĂLĂUȘ